

THE METHODOLOGICAL SKILLS OF TEACHERS IN ORGANIZING MATHEMATICS LESSONS EFFECTIVELY IN PRIMARY SCHOOL

Latipova Orzigul Yusufovna

Master of the Faculty of Preschool and Primary Education

Bukhara State Pedagogical Institute

Annotation: This article highlights the methodological skills of teachers in organizing mathematics lessons effectively in primary school. The advantages of using visual, game-based, practical, and information technologies are analyzed with examples. In addition, the importance of an individual approach to students and the opportunities to consolidate knowledge through tasks of different levels are presented. The article can serve as a methodological guide for primary school teachers.

Keywords: Mathematics, interactive method, pedagogical technology, problem, game, addition, operations, teacher, student.

BOSHLANG'ICH SINFLARDA MATEMATIKA DARSLARINI SAMARALI TASHKIL ETISHDA O'QITUVCHINING METODIK MAHORATI

Latipova Orzigul Yusufovna

Buxoro davlat pedagogika instituti

Maktabgacha va boshlang'ich ta'lim fakulteti magistri

Annotatsiya: Mazkur maqolada boshlang'ich sinflarda matematika darslarini samarali tashkil etishda o'qituvchining metodik mahorati yoritilgan. Ko'rgazmali, o'yinli, amaliy va axborot texnologiyalaridan foydalanishning afzalliklari misollar asosida tahlil qilingan. Shuningdek, o'quvchilarga individual yondashuvning ahamiyati, turli darajadagi topshiriqlar orqali bilimlarni mustahkamlash imkoniyatlari ko'rsatib berilgan. Maqola boshlang'ich ta'lim o'qituvchilari uchun metodik qo'llanma sifatida xizmat qilishi mumkin.

Kalit so'zlar: Matematika, interfaolmetod, pedagogik texnologiya, masala, o'yin, qo'shish, amallar, o'qituvchi, o'quvchi

МЕТОДИЧЕСКОЕ МАСТЕРСТВО УЧИТЕЛЯ В ЭФФЕКТИВНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ УРОКОВ МАТЕМАТИКИ В НАЧАЛЬНЫХ КЛАССАХ

Латипова Орзигул Юсуфовна

Магистр факультета дошкольного и начального образования

Бухарский государственный педагогический институт

Аннотация: В данной статье освещаются методические навыки учителя в эффективной организации уроков математики в начальных классах. На примерах проанализированы преимущества использования наглядных,

игровых, практических и информационных технологий. Кроме того, показано значение индивидуального подхода к учащимся и возможности закрепления знаний с помощью заданий разного уровня. Статья может служить методическим пособием для учителей начальных классов.

Ключевые слова: Математика, интерактивный метод, педагогическая технология, задача, игра, сложение, действия, учитель, ученик.

Respublikamizda mustaqillikning dastlabki kunlaridan boshlab jamiyatni isloh qilish va yangilash jarayonining eng muhim bo'g'ini jamiyatdagi demokratik o'zgarishlarning, iqtisodiyotni barqaror rivojlantirishning, respublikaning jahon hamjamiyatiga integratsiyalashuvining zarur va majburiy sharti sifatida ta'lim sohasini isloh qilish siyosati izchillik bilan amalga oshirilmoqda. Bugungi kunda milliy o'quv dasturi yosh avlodga uzluksiz ta'lim berish va uni tarbiyalash jarayonini yaxlit qamrab oladigan yagona ta'lim tizimi hisoblanadi. Ta'lim tizimining har bir bo'g'ini alohida o'ringa ega.

Milliy o'quv dasturida maktab ta'limini rivojlantirish davlat umummilliy dasturi talablariga ta'lim tarbiya jarayonini shakllantirish, ta'lim mazmunini aniqlash, ta'lim tarbiya jarayonida amalga oshirishning didaktik qobiliyatlari va prinsplarini ishlab chiqish, davlat ta'lim standartlarini takomillashtirish, o'quv dasturlari, darslikning yangi avlodi, o'quv metodik majmualar yaratish vazifasini hal qilish ta'kidlab o'tilgan.

Boshlang'ich ta'lim — bu o'quvchilarning keyingi bilim olish jarayonida muvaffaqiyatli o'qishini ta'minlovchi poydevordir. Ayniqsa, matematika fani o'quvchilarda aniq fikrlash, mantiqiy mushohada yuritish, hayotiy vaziyatlarda to'g'ri qaror qabul qilish ko'nikmalarini shakllantirishda alohida ahamiyatga ega. Shu bois, boshlang'ich sinflarda matematika darslarini samarali tashkil etishda o'qituvchining metodik mahorati eng muhim omil hisoblanadi. Bugungi kundana faqat o'qituvchi - bilim tarjimoni, balki o'quvchilar tomonidan bilim va umumlashtirilgan aqliy harakatlarni faol o'zlashtirish va o'zlashtirishni tashkil etadigan, maktab o'quvchilarining ijodiy faolligini rivojlantiradigan shaxs talab qilinadi. Shu nuqtai nazardan, bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy tayyorgarligini oshirish muammosi ayniqsa dolzarbdir.

Metodik pedagogik mahoratning mazmun, mohiyati shu kasbning malakalarini shakllantirish va rivojlantirishning yo'llari, vositalari, shakllarini tashkil etadi. Metodik mahoratning umumiy asoslarini yoritishda eng muhim tayanch tushuncha “mahorat” atamasi sanaladi. Mahorat – bu yuqori va doimo yuksalib boruvchi tarbiya va o'qitish san'atidan iborat. O'qituvchidan jamiyat talab etadigan asosiy ijtimoiy vazifalar va ma'suliyat shaxs kamoloti, uning muvaffaqiyatli ijtimoiylashuvi bilan bog'liq. O'qituvchilarga qarata ta'lim-tarbiya

ishlarini ijtimoiy hayot, jahon miqyosida sodir bo'layotgan voqealar bilan bog'liq holda olib borishni talab etadi. O'z kasbining ahamiyati, ma'suliyatini anglab etgan, his qilgan o'qituvchining boshqa o'qituvchilardan farqi ma'suliyatni his qilishida ko'rinadi. Ish intizomiga rioya qilishi, o'z ustida ishlashi, o'ziga nisbatan talabchanligi bilan, talabalarga individual yondashadi, o'z malakasini muntazam ravishda oshirib boradi. Sharq mutafakkirlari o'qituvchi o'zi o'qib tursagina - o'qituvchi bo'la oladi, agar o'qishni to'xtatib qo'yar ekan, unda o'qituvchilik ham o'ladi, deb haqqoniy aytganlar

Metodik mahorat darsni to'g'ri rejalashtirish, mavzuni o'quvchilarga tushunarli shaklda yetkazish, ularni faol ishtirok etishga jalb qilish va zamonaviy texnologiyalarni o'rinli qo'llashni o'z ichiga oladi. Bu jarayon orqali o'qituvchi o'quvchilarda quyidagi sifatlarni shakllantiradi:- matematik tushunchalarni bosqichma-bosqich anglash;- hisoblash ko'nikmalarini egallash;- masalalarni turli usullarda yecha olish;- mustaqil va ijodiy fikrlash.

Quyida boshlang'ich sinflarda matematika darslarida qo'llanadigan samarali metodlar haqida namuna keltirib o'tmoqchiman.

Ko'rgazmalilik metodi. Ko'rgazmali vositalar bolalarning e'tiborini jamlashga yordam beradi. Kichik yoshdagi o'quvchilar mavhum tushunchalarni qiyin qabul qiladilar, shu sababli har bir darsni ko'rgazma qurollar yordamida olib borish darsni yanada samarali bo'lishiga yordam beradi. Bundan tashqari, ko'rgazmalilik bolalarda "ko'rib anglash" orqali tezroq o'rganishga yordam beradi va darsni qiziqarli qiladi.

O'yin metodi. O'yin bolalarda raqobat hissini uyg'otadi, diqqatni oshiradi va o'quvchining darsga qiziqishini kuchaytiradi. O'yin metodi ayniqsa matematika darslarida juda samaralidir. Darsda past o'zlashtiruvchi o'quvchilar ham o'yin orqali faol bo'ladilar. Masalan, "kim tez topadi?" o'yini. Doskaga 3 o'quvchi chiqadi, har biriga 1 tadan misol beriladi. Kim oldin bajarsa shu o'quvchi golib bo'ladi.

Amaliy metod. Bu metod o'quvchilarni real hayot bilan bog'laydi. O'quvchilarda mustaqil fikrlash va hayotiy muammolarni hal qilish ko'nikmasini shakllantiradi. Amaliy metod o'quvchilarni real hayot bilan bog'laydi. O'quvchilar matematik tushunchalarni faqat kitobda emas, hayotiy vaziyatlarda qo'llashni o'rganadi. Masalan, 3-sinfda uzunlik o'lchovlarini o'rgatishda bolalarga sinf xonasining uzunligini o'lchash topshirig'ini berish.

Axborot texnologiyalaridan foydalanish. AKT bolalarda quyidagi ko'nikmalarni shakllantiradi.

- a) moslashuvchanlik
- b) boshqaruvchanlik
- c) individual guruhli ishlash
- d) tafakkurni har tomonlama rivojlantirish

Masalan, 2-sinfda kasrlarni o'rgatishda interaktiv doska orqali animatsion slaydlar ko'rsatish.

Xulosa qilib aytganda pedagogik mahoratiga ega bo'lgan o'qituvchi, bilim saviyasining va tafakkurining kengligi, o'tkir dunyoqarashi, ma'naviy madaniyat darajasi, pedagogik qobiliyati, ta'lim-tarbiyaviy maqsadlarning mutanosibliigi har qanday dars va darsdan tashqari ta'lim-tarbiyaviy tadbirning muvaffaqiyatini ta'minlovchi hamda jonli muloqotini tashkil etuvchisi hisoblanadi. Boshlang'ich sinflarda matematika darslarini samarali tashkil etish uchun o'qituvchi o'zining metodik mahoratini namoyon qilishi zarur. O'yinli, ko'rgazmali, amaliy va innovatsion metodlarni uyg'unlashtirish o'quvchilarda mustaqil fikrlash, tez hisoblash va mantiqiy tafakkur ko'nikmalarini rivojlantiradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Ta'lim-tarbiya tizimini yanada takomillashtirishga oid" qarorlari va farmonlari.
2. Matematika o'qitish metodikasi. – Toshkent: O'qituvchi, 2019.
3. Yo'ldoshev J., Qo'shboqova D. Boshlang'ich ta'lim metodikasi. – Toshkent: TDPU, 2020.
4. O'zbekiston Respublikasi Davlat ta'lim standarti (DTS). – Toshkent, 2021.
5. Vygotskiy L.S. Bolalar psixologiyasi va ta'lim nazariyasi. – Moskva, 2018.
6. Shodmonov Q. Boshlang'ich sinflarda matematika o'qitish metodikasi. – Toshkent: Ilm ziyo, 2022.